

ОСОБЛИВОСТІ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ ГРАВЦІВ У МІНІ-ФУТБОЛІ

Стасюк Іван

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана

Огієнка

Анотації:

Мета – визначити особливості змагальної діяльності кваліфікованих гравців у міні-футболі та на цій основі здійснити корекційні впливи у процес підготовки спортсменів у цьому виді спорту. **Матеріал і методи.** В дослідженні брали участь 16 кваліфікованих гравців з міні-футболу. У процесі дослідження використовувалися такі методи: аналіз науково-методичної та спеціальної літератури; педагогічне спостереження; відео-зйомка змагальної діяльності, методи математичної статистики. **Результати.** Визначені кількісні та якісні показники, а також структура техніко-тактичної діяльності у міні-футболі як для команди, так і для гравців різних амплуа.

Ключові слова:

міні-футбол, змагальна діяльність, ігрові амплуа, структура, кваліфіковані гравці.

The goal is to determine the peculiarities of competitive activities of qualified players in mini-football and on this basis to make corrective influences in the process of preparation of athletes in this sport. **Material and methods.** The study involved 16 skilled mini football players. In the process of research, the following methods were used: analysis of scientific and methodological and special literature; Pedagogical observation; Video shooting of competitive activities, methods of mathematical statistics. **Results.** The determined quantitative and qualitative indicators, as well as the structure of technical and tactical activity in mini-football for both the team and players of different roles.

mini-football, competitive activity, role play, structure, skilled players.

Цель – определить особенности соревновательной деятельности квалифицированных игроков в мини-футболе и на этой основе осуществить коррекционные воздействия в процесс подготовки спортсменов в этом виде спорта. **Материал и методы.** В исследовании принимали участие 16 квалифицированных игроков по мини-футболу. В процессе исследования использовались следующие методы: анализ научно-методической и специальной литературы; педагогическое наблюдение; видео съемка соревновательной деятельности, методы математической статистики. **Результаты.** Определены количественные и качественные показатели, а также структура технико-тактической деятельности в мини-футболе как для команды, так и для игроков различных амплуа.

мини-футбол, соревновательная деятельность, игровые амплуа, структура, квалифицированные игроки.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Міні-футбол, або футзал є різновидом класичного футболу. В Україні це молодий вид спорту, який розвивається досить стрімко і має великий потенціал. У нашій державі створено Асоціацію футзалу України, яка регулярно проводить національні чемпіонати і Кубок України серед чоловічих команд вищої, першої та другої ліг, жіночих команд вищої і першої ліг. Наші клуби постійно беруть участь у Єврокубках, а національна і молодіжна збірні країни є призерами чемпіонатів Європи і світу. Великою популярністю цей вид спорту користується серед студентської молоді. Значна увага приділяється розвитку дитячо-юнацького та студентського міні-футболу.

Порівняно з класичним футболом, міні-футбол має багато відмінностей: значно різняться правила гри; своєрідна техніко-тактична підготовка гравців; окремий контингент тренерів і суддів; є свої особливості побудови тренувального процесу; інша схема проведення Єврокубків, чемпіонатів Європи і світу. А сама гра являє собою динамічне, яскраве, багате на гострі моменти дійство, яке захоплює глядачів протягом усього матчу.

Ефективність управління тренувальним процесом спортсменів базується на контролі та аналізі змагальної діяльності. Визначення показників змагальної діяльності у будь-якому виді спорту дозволяє здійснити корекцію у плануванні тренувального процесу. Найперше це стосується структури і змісту тренувальних програм, за допомогою яких, з одного боку, підвищується рівень спортивної майстерності спортсменів, а з іншого, формуються тренувальні ефекти щодо розвитку тих фізичних якостей, що є ключовими компонентами у досягненні змагального результату [2, 3, 4, 8, 9].

Аналізу змагальної діяльності в командних ігрових видах спорту присвячено достатньо багато досліджень. Зокрема Е. Ю. Дорошенком [2] розглянуті теоретичні та методичні основи управління техніко-тактичною діяльністю кваліфікованих та висококваліфікованих спортсменів у командних спортивних іграх.

Контролю та аналізу змагальної діяльності у спортивних іграх з урахуванням індивідуальних особливостей спортсменів присвячена монографічне дослідження Ж. Л. Козіної [3]. Визначення особливостей змагальної діяльності з подальшою побудовою модельних характеристик у футболі та хокеї на траві було здійснено В. М. Костюкевичем [5-7]. Окремі дослідження з проблем контролю та аналізу змагальної діяльності проводилися у баскетболі [2, 3], волейболі [15], хокеї на траві [14], футболі [3].

Що стосується міні-футболу, то така проблема аналізу змагальної діяльності в цьому виді спорту вирішена лише частково [10, 11] тому потребує подальшого дослідження.

Зв'язок роботи з науковими темами, планами. Дослідження виконано за темою 2.4 «Теоретико-методичні основи індивідуалізації у фізичному вихованні та спорті». Номер державної реєстрації 0112U002001.

Організація та методи дослідження. Об'єктом спостережень під час змагальної діяльності були показники команд різної кваліфікації. Аналізувалася змагальна діяльність 16 кваліфікованих гравців команди І ліги з міні-футболу «Фортеця» (Кам'янець-Подільський). В процесі дослідження використовувалися такі методи: аналіз науково-методичної та спеціальної літератури; педагогічне спостереження; відеозйомка змагальної діяльності, методи математичної статистики.

Мета дослідження – визначити особливості змагальної діяльності кваліфікованих гравців у міні-футболі та на цій основі здійснити корекційні впливи у процес підготовки спортсменів у цьому виді спорту.

Завдання дослідження.

1. Здійснити порівняльний аналіз виконання тактичних дій з м'ячем для гравців команди І ліги з міні-футболу та футболу.

2. Встановити структуру рухової діяльності для гравців різних амплуа в міні-футболі.

Результати дослідження та їх обговорення. У процесі дослідження змагальної діяльності в міні-футболі було визначено показники техніко-тактичних дій з м'ячем гравців команди І ліги: передачі становлять 42,2 % усіх техніко-тактичних дій (ТТД), зупинки – 28,3 %, ведення – 14,3 %, обведення – 3,1 %, перехоплення – 6,7 %, відбори – 1,9 % та удари по воротах – 3,5 %. Отримані результати порівнювалися з показниками футбольних команд, що дало можливість виявити відмінності в змагальній діяльності у міні-футболі (рис. 1).

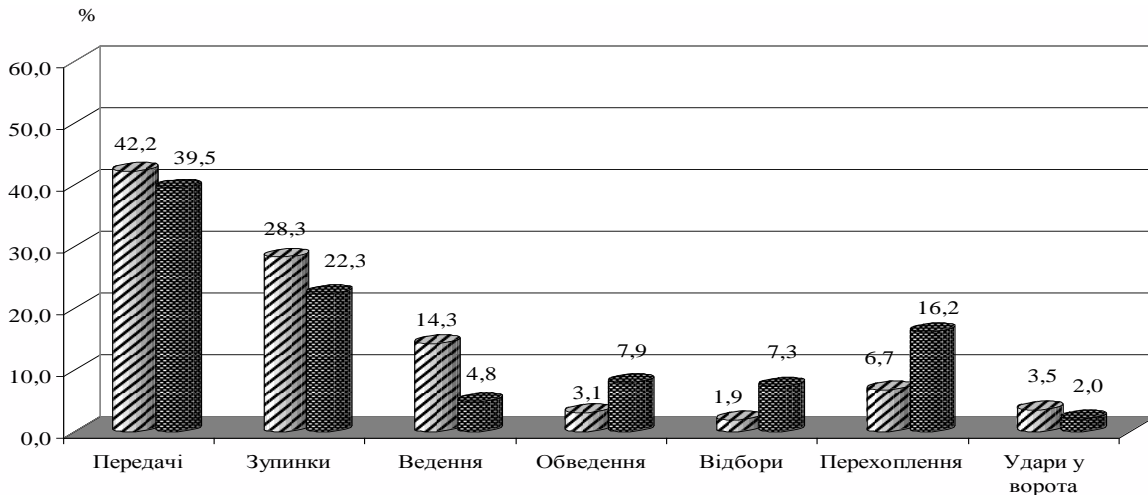

Рис. 1 Структура техніко-тактичної діяльності міні-футбольних (n=16) і футбольних команд І ліги (n=18):

▨ – міні-футбольні команди; ▩ – футбольні команди

У структурі техніко-тактичної діяльності захисників найбільший обсяг ТТД припадає на передачі – 87 (38,4 %) і відповідно зупинки – 71 (31,4 %) м'яча. Проте, захисники протягом матчу також достатньо часто виконують ведення м'яча – в середньому 37 разів (16,3 %). Інші ТТД у структурі техніко-тактичної діяльності захисників складають від 1,3 % (обведення) до 7,9 % (перехоплення м'яча).

Загалом протягом матчу захисники виконують 226 ± 22 ТТД з коефіцієнтом ефективності $0,89 \pm 0,04$. Варто зазначити, що загальний обсяг виконання ТТД захисників у міні-футболі за даними літературних джерел більше, ніж у 2 рази перевищує обсяг виконання ТТД захисників у футболі, що обумовлено особливостями змагальної діяльності у цих двох споріднених видах спорту.

При аналізі змагальної діяльності гравців різних амплуа ми розглядали виконання ТТД захисників і нападників, а також їх рухову активність у процесі матчу. Варто зазначити, що у міні-футболі у ході розіграшу ігрових комбінацій чи взаємодій у фазі відбору м'яча гравцю досить часто доводиться виконувати функції іншого амплуа, захиснику – нападника чи навпаки. У то й же час між цими ігровими амплуа спостерігається різниця у структурі техніко-тактичної діяльності (рис. 2).

Так, у процесі гри нападники більше, ніж захисники, виконують передачі м'яча на 5,9 %, обведень – на 3,8 %, ударів по воротах – на 5,1 %. Для захисників більшою мірою, ніж для нападників, характерно виконання: зупинок – на 7,1 %, ведення – на 4,4 %, відборів – на 2,1 % і перехоплень – на 1,2 %.

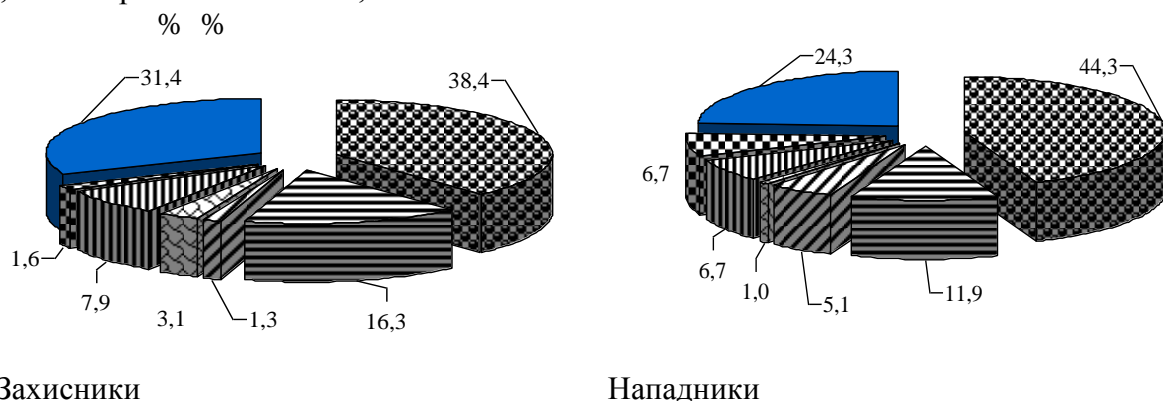

Рис. 2 Структура техніко-тактичної діяльності висококваліфікованих гравців різних амплуа у міні-футболі:

▩ – передачі; ▨ – ведення; ▨ – обведення; ▨ – відбір; ▨ – перехоплення; ▩ – удари по воротах; ■ – зупинки

Аналіз рухової діяльності гравців дозволив встановити, що для захисників найбільший обсяг припадає на помірний біг (34,6 %) і прискорення (37,1 %), ривок становить 23,2 % і ходьба – 5,1 % (рис. 3).

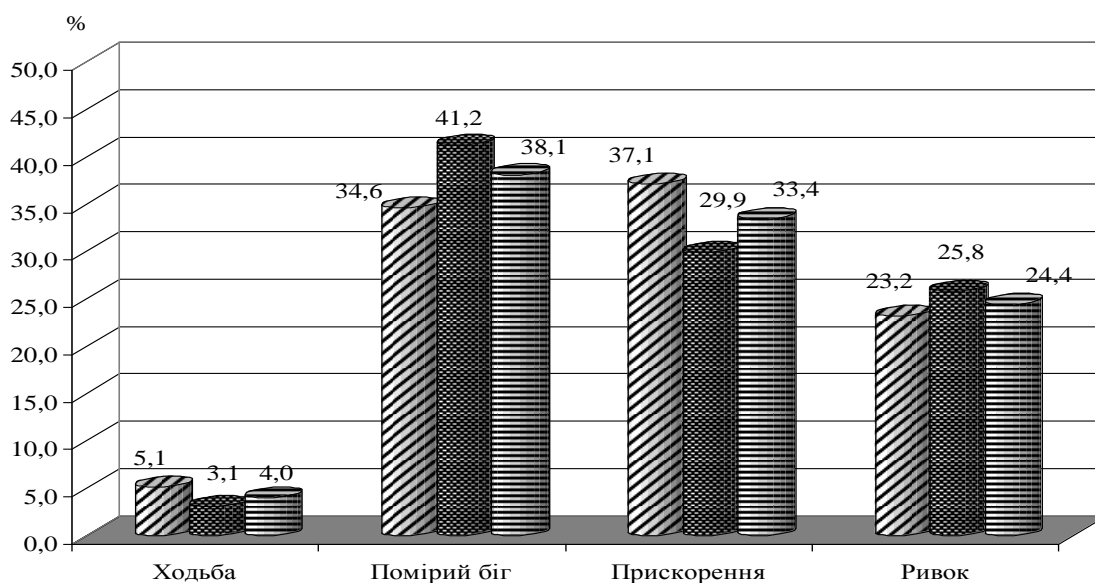

Рис. 3 Співвідношення різних видів рухової діяльності висококваліфікованих гравців у міні-футболі (I ліга)

▨ – захисники; ▩ – нападники; ▨ – польові гравці

Показники рухової діяльності гравців I ліги аналізувалися в 16-ти іграх чемпіонату України. Дані свідчать, що протягом гри для польових гравців команди ходьба складає $531,2 \pm 52,4$ м, помірний біг – $4971,2 \pm 313,6$ м, прискорення – $4365,2 \pm 206,4$ м, ривок – $3194,8 \pm 388,8$ м. Загалом для польових гравців команди I ліги метраж рухової роботи складає $13062,8 \pm 564,6$ м. Враховуючи те, що польові гравці грають четвірками по 3-5 хв., а їх рухова діяльність фіксувалася лише протягом чистого часу гри, то можна зробити висновок, що інтенсивність рухової активності польового гравця у міні-футболі на рівні команди I ліги складає $40,8 \text{ м} \cdot \text{хв}^{-1}$. Для порівняння: інтенсивність рухової активності гравця футбольної команди I ліги в середньому становить $106,6 \text{ м} \cdot \text{хв}^{-1}$ [63], при цьому зауважимо, що на відміну від футболу, де гравець майже завжди знаходиться на майданчику 90 хв., час проведений польовим гравцем в міні-футболі приблизно становить 20 хв.

Метраж рухової роботи воротарів знаходиться в межах $1525,0 \pm 88,7$ м, у т.ч. ходьба складає $1180,1 \pm 96,4$ м (77,4 %), помірний біг – $188,4 \pm 14,8$ м (7,8 %), прискорення – $74,5 \pm 7,3$ м (4,8 %) і ривок – $82,0 \pm 9,3$ м (5,5 %).

Порівняно із захисниками, нападники менше застосовують протягом матчу ходьбу (3,1 %) і прискорення (29,4 %). У той же час більший метраж зафіксовано у нападників при виконанні помірною бігу (41,2 %) і ривків (25,8 %).

Отже, аналіз показників рухової діяльності гравців є важливим критерієм в управлінні підготовкою команди як у процесі змагань, так і під час тренувальних занять.

Висновки.

1. Визначено кількісні та якісні показники, а також структуру техніко-тактичної діяльності команд різної кваліфікації у міні-футболі. Встановлено, що протягом матчу в структурі техніко-тактичної діяльності команд найбільше ТГД припадає на виконання передач (від 41,6 % – команди II ліги до 45,6 % – збірна команда України) і зупинок м'яча (від 27,8 % – команди II ліги до 35,1 % – команди вищої ліги). Інші техніко-тактичні дії використовуються протягом матчу в межах від 1,2 до 14,3 %.

2. Встановлено структуру рухової діяльності гравців протягом матчу. За співвідношенням її окремих складових (ходьба, помірний біг, прискорення, ривок) можна

охарактеризувати та порівняти ігрову діяльність гравців різних амплуа. Визначена інтенсивність рухової діяльності може служити орієнтиром для планування тренувального навантаження.

У подальших дослідженнях буде здійснений порівняльний аналіз змагальної діяльності команд різної кваліфікації у міні-футболі.

Список використаних джерел:

1. Вознюк Т.В. Контроль змагальної діяльності в баскетболі за часовими інтервалами. / Т.В. Вознюк, А.І. Драчук // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. - Випуск 1. - ВДПУ ім. М. Коцюбинського; ЖДУ ім. І. Франка / головний редактор В.М. Костюкевич. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2016. – С. 267-271.

2. Дорошенко Э. Ю. Управление технико-тактической деятельностью в командных спортивных играх : монография / Э. Ю. Дорошенко. – Запорожье : ООО «ЛИПС» ЛТД, 2013. – 436 с.

3. Козина Ж. Л. Индивидуализация подготовки спортсменов в игровых видах спорта : монография / Ж. Л. Козина. Харьков : Точка, 2009 – 336 с.

4. Костюкевич В.М. Модельные тренировочные задания как инструмент построения тренировочного процесса спортсменов командных игровых видов спорта / В.М. Костюкевич, Н.Ю. Щепотина // Наука в олимпийском спорте, 2016. – № 2. – С. 24-31.

5. Костюкевич В.М. Метрологічний контроль у фізичному вихованні та спорті: навч. посіб. / В.М. Костюкевич, Л.М. Шевчик, О.Г. Соколюбак. – Вінниця: Планер, 2015. – 256 с.

6. Костюкевич В. М. Контроль і аналіз змагальної діяльності в елітному футболі / В. М. Костюкевич // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр. – Вип. 19. Вінниця: Планер, 2010. С. 80-88.

7. Костюкевич В.М. Футбол. Навчальний посібник для студентів факультетів фізичного виховання. / В.М. Костюкевич. – В.: ВАТ «Віноблдрукарня», 1997. – 260 с.

8. Кутек Т. Б. Вдосконалення технології управління підготовкою кваліфікованих спортсменок / Т. Б. Кутек // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр. – Вип. 1 (20) – Вінниця: Планер, 2010. С. 80-88.

9. Мітова Олена. Концепція формування системи контролю в процесі багаторічного удосконалення в командних спортивних іграх / Олена Мітова // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. – Випуск 1 (20). – Вінниця: ТОВ «Планер», 2016. – С. 353-360.

10. Стасюк І. І. Побудова тренувального процесу висококваліфікованих гравців у міні-футболі в річному циклі підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. та спорту: спец. 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт» / І. І. Стасюк. – Дніпропетровськ, 2014. – 20 с.

11. Стасюк Іван. Показники інтегральної оцінки техніко-тактичної діяльності гравців високої кваліфікації у міні-футболі / Іван Стасюк // Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування – Вінниця: ТОВ фірма «Планер». – 2017. – № 1. – С. 71- 76.

12. Шикарук О. Интегральные индексы при оценке соревновательной деятельности баскетболистов высокой квалификации / О. Шикарук, Н. Безмылов // Наука в олимпийском спорте. – 2013. – №1. – С. 49-55.

13 Щепотіна Н.Ю. Модельні характеристики підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток / Н.Ю. Щепотіна // Фізична культура, спорт та здоров'я нації. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2014. – Вип. 18 (Том 2). – С. 239 – 246.

14. Matkovich M. Elite soccer drills: 82 advanced drills for individual and team play / M. Matkovich, J. Davis. – Human Kinetics Publishers. – 2009. – 184 p.

15. Perepelytsa O.A. Technical training of highly skilled, hockey players on the grass in the Context Model-purpose approach / O. A. Perepelytsa Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports. – 2013, vol. 8 – pp. 69-73.

16. Shepotina N. Y. Model characteristics of competitive activity of different skilled female volleyball players / N. Y. Shepotina Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports. – 2015, vol. 2 – pp. 80-85.